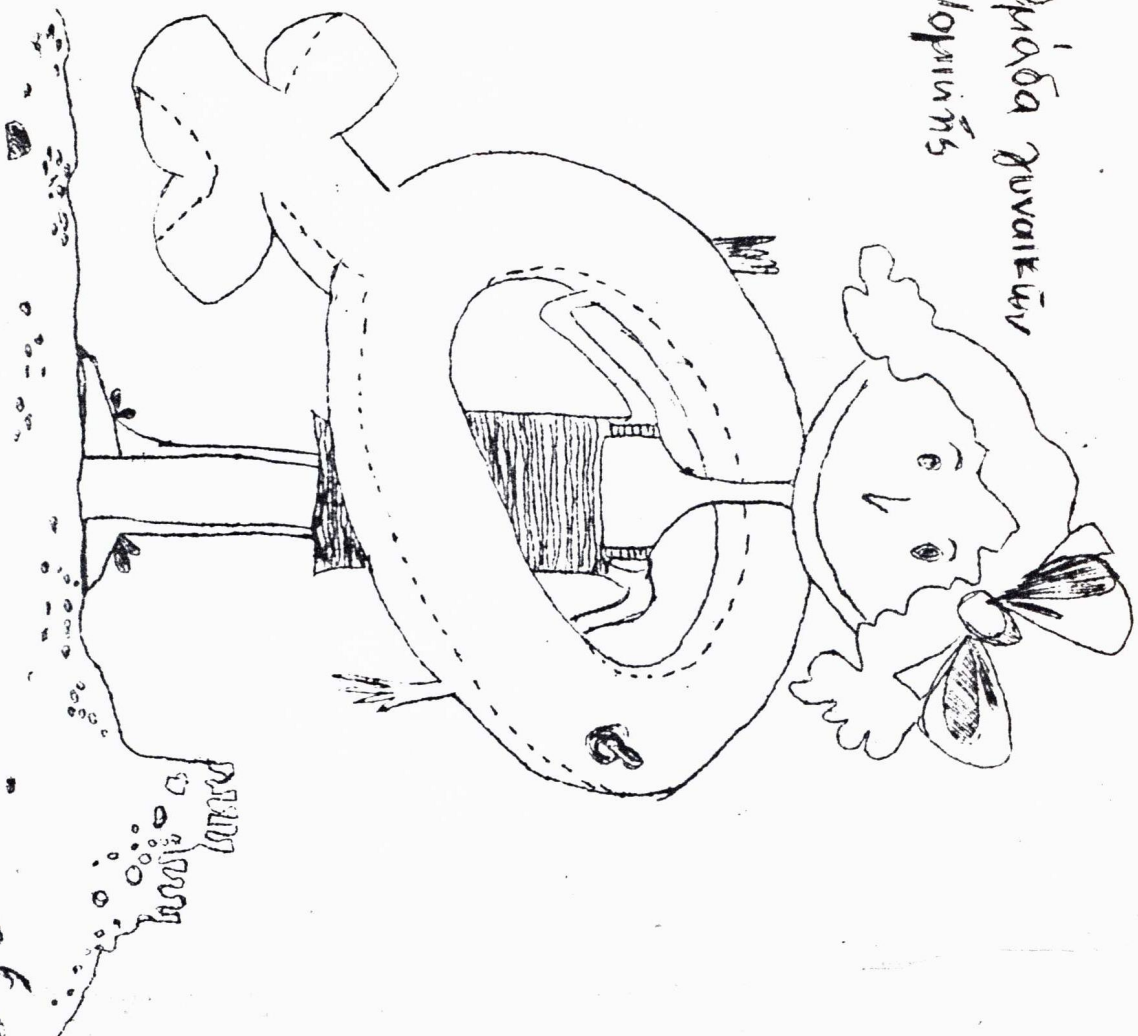

Ἐκδοὶς Ἰουναίων
Νομικῶν

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΚΑΙ
ΙΣΤΟΡΙΑ

ΚΑΙ
ΙΣΤΟΡΙΑ

Εκλυθὼντας ἀπὸ τὴν ἐκδήλωση
γυὰ τὴν ἀντισύλληψη τοῦ κάναμε τὸν
περασμένο Μάρτι στὴ Νομικὴ ἐπεὶς
οἱ φοιτητὲς Νομικῆς, φιλοσοφικῆς,
Μαθηματικῶν καὶ γενικώτερα τῶν
συχῶν τοῦ κτηρίου τῆς Νομικῆς συνεχί-
ζουμε μ'αὐτό τὸ δελτίο. Τὰ μέλμενα,
παρότι κλυοῦνται σέ ἕνα γενικὸ
πλαίσιο κολυδ, ἐκφράζουσι τίς ἀπό-
ψεις τῶν γυναικῶν τοῦ τὰ ἔγραψαν.
Τὸ ἀποκρυπτοδάλωμα σέ συγκεκρυμέ-
νες θέσεις δέν μᾶς ἦταν ἐφικτό,
ὥς οὔτε καὶ ἐπιθυμητό.
Σκοπεύουμε σέ μιά συνέχεια δελτίων
γυὰ μιά εὐρύτερη κυκλοφορία τῶν
σκέψεων μᾶς πάνω στὸ γυναικεῖο
ζήτημα καὶ κάποια ἀρχὴ γυὰ συζήτηση

II. Προτού μπορέσουμε νά συζητήσουμε τή δυνατότητα μιᾶς κίνησης γιά τή γυναι-
κεῖα ἀπελευθέρωση, χρειάζομαστε μιᾶ κάπως ἀκριβή περιγραφή τοῦ τρόπου μέ
τὸν ὁποῖο λειτουργεῖ ἡ καταπίεση τῆς γυναίκα μέσα στό καπιταλιστικό σύστη-
μα. Αὐτό θά μᾶς βοηθήσει νά καταλάβουμε τή σχέση τῆς ψυχολογικῆς μέ τήν ὁ-
λική καταπίεση.

1. Ὁ ἄνδρικός σωβινισμός-ήσυχία πῶς οἱ γυναῖκες εἶναι οἱ παθητικοί καί
κατώτεροι ὑπηρέτες τῆς κοινωνίας καί τῶν ἀνδρῶν-τοποθετεῖ τίς γυναῖκες ξε-
χωριστά ἀπό τό ὑπόλοιπο τῆς ἐργαζόμενης τάξης. Δέν θεωρεῖται ὅτι ἔχουν τήν
ἀνάγκη καί τό δικαίωμα γιά ἐργασία ὥστε νά συντηροῦν ἀπό μόνοι τους τήν οἰ-
κογένειά της ἢ τόν ἑαυτό της. Δέν θεωροῦνται ἀνεξάρτητες γι' αὐτό δέν ἔχουν
"δικαίωμα γιά ἐργασία". Αὐτό ἔχει σάν ἀποτέλεσμα, ὅταν ἐργάζονται νά τοὺς
ἀρχοῦνται τό δικαίωμα νά ὀργανωθοῦν καί νά κάνουν ἀγῶνες γιά μεγαλύτερους
μισθοὺς καί καλύτερες συνθήκες.

2. Ξέχωρα ἀπ' αὐτή τήν ἄμεση, ὀλική ἐκμετάλλευση τῶν γυναικῶν, ἡ ἀνδρική
ἀνωτερότητα λειτουργεῖ μέ π.δ. λεπτοὺς τρόπους γιά νά ὑποσκάψει τή ταξική
συνελόηση. Ἡ τάση ὅλων τῶν ἐργαζόμενων νά θεωροῦν τόν ἑαυτό τοὺς σάν
ἄντρα μᾶλλον δηλ. δυνατό παρά σάν ἐργάτη, δηλ. μέλος μιᾶς καταπιεσμένης
ομάδας, ἐνθαρρύνει μιᾶ λαθεῖνη αἴσθηση προνομίων καί δύναμης καί τήν
ταύτιση μέ τόν κόσμο τῶν ἀνδρῶν συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ ἀφεντικοῦ.
Ἔτσι οἱ περισσότεροι ἄνδρες ἐπισκοποῦν μία ἀδιόρατη δικτατορία πάνω στίς
γυναῖκες, πού ἔχει σάν ἀποτέλεσμα νά δυναμώμει τόν ἐπιθετικό ἀτομικισμό,
τήν αὐταρχικότητα καί μιᾶ ἱεραρχική εἰκόνα τῶν κοινωνικῶν σχέσεων-ἀξίες
πού εἶναι οὐσιώδεις γιά τήν συντήρηση τοῦ καπιταλισμοῦ.

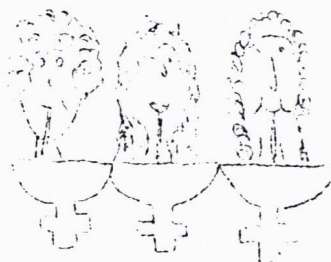
3. Οἱ γυναῖκες ὑπόκεινται σέ ἀκόμη μεγαλύτερη ἐκμετάλλευση μέ τό ρό-
λο τους σάν νοικοκυρές καί μητέρες, μειώνοντας ἔτσι τό κόστος -κοινωνικό
καί ὀικονομικό- τῆς διατήρησης τῆς ἐργατικῆς δύναμης.

Στή γυναίκα ἀνατίθεται ὁ ρόλος νά διορθώσει τὰ λάθη τοῦ συστήματος
Αὐτή πρέπει νά βρεῖ τρόπο νά γυρῶσει τό χῶμα μεταξύ τῆς καθημερινῆς
συντήρησης καί τῶν χρηματικῶν δυνατοτήτων τῆς οἰκογένειας, νά παίζει τόν
ρόλο τοῦ κοινωνικοῦ μεσολαβιστοῦ καί εἰρηνιστοῦ.

4. Ὅλες οἱ γυναῖκες καί μένονται σάν καταναλώτριες. Ἀναγκάζονται νά ἀγο-
ράζουν προϊόντα πού εἶναι ἐξωτερικά καθευατά. Ὅλα, αὐτά εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς
ἀντίληψης γιά τή ζωή πού διαμορφώνεται μέσα στίς συγκεκριμένῃ καπιταλιστική
κοινωνία πού ζεῖ.

5. Ὅλες οἱ γυναῖκες ἐπὶσης ὑπόκεινται σέ σεξουαλική καταπίεση καί ἐκμετάλλευση
Μέ τό νά τοὺς ἀρνοῦνται τόν ἑλεγχό πάνω στό ἴδιό τους τό σῶμα, ὅταν σάν κορίτσια
δέν ἔχουμε πληροφόρηση γιά τό σῆξ καί τόν ἑλεγχό τῶν γεννήσεων, ὅταν σάν γυναῖ-
κες δέν ἔχουμε τό δικαίωμα νά ἀποφασίσουμε ἂν καί πότε θά κάνουμε παιδιά. Ὅταν
ἡ ἀξία μας σάν ἄτομα καθορίζεται, ἀπό τήν ἱκανότητα νά ἐλκύσουμε, νά κρατήσουμε
νά εὐχαριστήσουμε ἕναν ἄντρα.

• Η γυναίκα κάθε τάξης αναμένεται να πουλήσει όχι μόνο το σώμα της, αλλά και τη ζωή της, τα ταλέντα, τα ενδιαφέροντα, τα όνειρά της σ'έναν άντρα. Γιατί μια γυναίκα είναι ένα τίποτα αν δεν είναι γυναίκα ή μητέρα κάποιου.

Είμαι εγώ ή νέα γυναίκα

Πού δεν με νοιάζει αν είναι ή μύτη μου στραβιά,
αν το βήμα μου δεν είναι λικνιστό,
ή αν ο μουσικής μου δεν είναι όπρωτος.

Είμαι εγώ,

πού το βλέμμα μου γίνεται σκληρό,

ή γλώσσα μου σιά λέει "χύμα"

Όταν νοιώσω πώς πιάς νά μοῦ "κλέψεις"

Είμαι εγώ,

Πού δεν φοβάμαι νά βγῶ στο πεζοδρόμιο

ἀκόμα και χωρίς έσένα "σύντροφε"

Είμαι εγώ,

πού παλεύω για το χαμένο μου πρόσωπο,

τή χαμένη μου γλώσσα,

για τή ζωή μου ποῦ χάσε το δρόμο της

γιατί αναγκάστηκε νά μπει στο δικό σου.

Είμαι εγώ,

πού άρνούμαι τον ως τώρα σκοπό της ζωής μου /τήν κατσαρόλα./

τόν ρόλο μου /άντικείμενο /, και τή φυλακή μου /τό σπίτι /

και θέλω τήν έλευθερία.

Τή δική μου έλευθερία κι όχι αύτή πού θά μοῦ "χαρίσεις" έσύ.

"Αν φίλε, δεν μέ γνώρισες ακόμα,

όταν μέ βρής στο δρόμο σου, μή βιαστής νά μέ πολεμήσεις.

"Ίσως μπορέσω νά σε βοηθήσω.

K. M

Συνεχίζοντας τη δουλειά που άρχινίσαμε πριν δυό περίπου μήνες σάν ομάδα θναικῶν στό Πανεπιστήμιο ἐπιλέξαμε, μέ βάση τῆς δικῆς μας ἀνάγκης ἑλλοκαί τῶν ὑπόλοιπων γυναικῶν ἢ τοῦ κινήματος ἑκόμα, νά ἀσχοληθοῦμε μέ τό πρόβλη-
μα τῆς αὐτονομίας μας: τόσο στό προσωπικό ἐπίπεδο -στήν καθημερινή μας ζωή-
στίς σχέσεις μεταξύ μας καί μέ τοὺς ἄντρες, στό ἀσυνειδητό μας ὡς ἑνα
βαθμό- ὅσο καί στό πολιτικό ἐπίπεδο-μέ τήν ἔννοια δηλαδή τῆς πολιτικῆς
μας ἐπιλογῆς καί δράσης γιά ἑνα αὐτόνομο φεμινιστικό κίνημα-.

Ἡ ἐπιλογή αὐτοῦ τοῦ θέματος ξεπήδησε τόσο ἀπό μᾶς τῆς ἴδιες ὅσο καί ἀ-
πό τὰ προβλήματα ποῦ ἔβαζαν λαί βάζουν οἱ ἔξω ἀπό ἑμᾶς:

Κατ'ἀρχήν γιά μᾶς; Ὅταν βρεθήκαμε δέν εἴχαμε μεταξύ μας στενότερη προηγού-
μενη σχέση, ἀλλά μέ βάση μιὰ μίνιμουμ κοινότητα φεμινιστικῆς συνειδήσης,
ἀποφασίσαμε νά κάνουμε μιὰ πρώτη δουλειά μέσα στό χῶρο τῶν φοιτητριῶν-ῶν,
γιά τήν ἀντισύλληψη καί τήν γυναικεία σεξουαλικότητα. Τό ὅτι δέν εἴχαμε
ἐκ τῶν προτέρων "μιὰ πλατφόρμα" ἢ πιό λιανό τό πρόγραμμα τῆς ἐπανεστσεσης
στή κολότσεπη, δέν τό θεωρήσαμε ἑλλά οὔτε καί ἦταν, ὅπως ἀποδείχτηκε ἀργό-
τερα, καί μεγάλο ἑμπόδιο σ'αὐτή τή πρώτη δουλειά μας.

Κι'αὐτό γιάτί ἐκεῖνη τή δουλειά τή βλέπαμε σάν ἑνα πρῶτο τρόπο γνωρι-
μίας κι'ἐπέμβασης στό χῶρο τοῦ Πανεπιστήμιου, γιάτί τελικά τήν ἑνοποίηση
μας καί τήν ἀπόκτηση μιᾶς θεωρητικοποίησης τήν βλέπαμε νά ἔρχεται σάν ἀ-
ποτέλεσμα μιᾶς ὁλοκληρῆς διαδικασίας φεμινιστικῆς πρακτικῆς -τοῦ προβλη-
ματισμοῦ καί μόνον ἔτσι-.

"Ὅταν μετά τήν ἐκδήλωση γιά τήν ἀντιοῦχληψη μαζευτήκαμε νά κουβεντιάσου-
με τήν ἐμπειρία μας καί τό "τί κάνουμε παρὰέρα" μπῆκε τό πρόβλημα ἀπ'ὅλες
μας σχεδόν ὅτι δέν μπορούμε νά ἔχουμε μιὰ ἔχουμε μιὰ ἐπέμβαση σέ θέματα
συγκεκριμένα ἄν δέν ὑπάρχει μιὰ κάποια ἰδεολογική ὑποδομή ἑνανκάποιο θεω-
ρητικό μπόσουλα δηλαδή, μέ τόν ὅποιο εἴ μπορούμε νά πιάνουμε καί συγκερι-
μένα προβλήματα. Καί ἐδῶ δέν πρέπεινά ξεχνᾶμε ὅτι ἡ πορεία τοῦ γυναικείου
κινήματος δέν βρίσκεται στό ἴδια ἐπίπεδο μ'ἐκεῖνα τοῦ ὑπόλοικου κινήματος
Τό ἀντίθετο μέλιστα; ἑνῶ δηλαδή τό οὐσιαστικό πρόβλημα τοῦ δεύτερου εἶναι
ἡ ἔρευνα γιά τήν ἀνιέκλυψη καί καταπίεση ἑνός νέου τρόπου ἐφαρμογῆς τῆς
γνωστῆς ἐκόμα καί στίς γάτες φόρμουλα: πᾶλη τῶν τίξεων - ἀντίθεση κεφά-
λαιου -ἐργασίας, γιά μᾶς τὰ πράγματα μᾶλλον δέν εἶναι ἔτσι: Προτοῦ καταπια-
στοῦμε μέ κάποια ἐφαρμογή κάποιων θεωρητικῶν καταχτημένων, χρειάζεται νά
δοῦμε καί νά συνειδητοποιήσουμε βασικές τουλάχιστον ἑννοίες, νά ἀποκρυπτο-
γραφήσουμε τήν ἰδιαιτερότητά μας σάν γυναῖκες, νά στηρίξουμετέλος πάνω
στή δική μας τήν πραγματική ζωή, τήν ἱστορία μας, τήν ἀνάγκη μας νά στα-
θοῦμε μόνες μας καί ν'ἀντιμέτωπίσουμε συλλογικά μεταξύ μας ἑλλά χωρίς τήν
βοήθεια κανενός μπαμπᾶ, καθοδηγητῆ ἢ εἰδικοῦ, τήν ἀνασφάλειά μας καί
τίς ἀντιφάσεις μας, τήν ἀδυναμία μας καί τή δύναμή μας,

Αὐτονομία ἀπὸ πολιτικές ὁργανώσεις, γιατί;
Γιατί τὸ γυναικεῖο κίνημα ἀπὸ τὴ φύση του εἶναι αὐτόνομο καὶ δὲν
μπορεῖ νὰ ἐνταχθεῖ σὲ κανένα ἄλλο.

Γιατί κάποτε θὰ πρέπει νὰ πάψουμε νὰ στηριζόμαστε στοὺς ἄλλους,
θὰ πρέπει νὰ σταθοῦμε στὰ δικά μας πόδια, θὰ πρέπει νὰ ἀπαλλαγοῦμε
ἀπὸ τὸ φάσμα τοῦ ΑΝΤΡΑ-ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΗ πού πάνω τὸυ συνηθίσαμε ν' ἀκου-
μπᾶμε καὶ νὰ ζητᾶμε τίς ἑτοιμες λύσεις. Πρέπει νὰ μάθουμε νὰ δουλεύ-
ουμε μόνες μας ἀναπτύσσοντας ὅλες τίς κρυμμένες καὶ ξεχασμένες δυνα-
τότητές μας.

Γιατί ἡ πρακτικὴ μᾶς ἀποδεικνύει ὅτι ὅλοι οἱ ὁργανωμένοι πολιτι-
κοὶ φορεῖς δείχνουν βέβαια κάποιο ἐνδιαφέρον γιὰ μᾶς ἀλλὰ μόνο μὲ ἁ-
πώτερο σκοπὸ τὴν οἰκειοποίηση τοῦ κινήματός μας καὶ χωρὶς κανένα οὐ-
σιαστικὸ ἐνδιαφέρον.

Γιατί ἡ ἴδια ἡ δομὴ τῶν σημερινῶν ὁργανώσεων, ἔρχεται σὲ σύγκρου-
ση μὲ τὸν δικὸ μας τρόπο δουλειᾶς καὶ τίς δικές μας προσπάθειες γιὰ
μιὰ πολὺπλευρὴ καὶ ἐλεύθερὴ ἀνάπτυξή μας σὰν ἄτομα.

Αὐτονομία ἀπὸ ἄντρες, δηλ. δουλειὰ χωρὶς ἄντρες, γιατί:

Γιατί μόνο ἑμεῖς ξέρουμε τί σημαίνει νὰ γεννιέσαι σ' ἓνα κόσμο,
ὅπου τὸ φύλλο παίζει τόσο καθοριστικὸ ρόλο στὴ μετέπειτα ἐξέλιξη τοῦ
ἀτόμου. Γιατί μόνο ἑμεῖς ξέρουμε τί εἶναι αὐτὸ πού διαστρεβλώνει τὴ
προσωπικότητά μας καὶ ἀπονευρώνει τὸ μυαλὸ μας καὶ τίς δυνατότητές
μας καὶ μόνο ἑμεῖς μπορούμε νὰ παλέψουμε γιὰ νὰ τ' ἀλλάξουμε.

Γιατί ξέρουμε τί εἴμαστε ἀλλὰ δὲν ξέρουμε τί θὰ
μπορούσαμε νὰ εἴμαστε χωρὶς τόσους αἰῶνες ψεύτι-
κων ἀξιῶν, προτύπων, εἰδώλων καὶ θεωριῶν. Γιατί
πρέπει νὰ παλέψουμε γιὰ ν' ἀνακαλύψουμε τὴ δικιά
μας ταυτότητα, τὸ δικὸ μας πρόσωπο χαμένο κάτω
ἀπὸ τίς ψεύτικες προσωπίδες τῆς μάνας, τῆς συζύ-
γου, τῆς γκόμενας, γιὰ ν' ἀνακαλύψουμε τὴ δικιά
μας γλῶσσα καὶ τὴ δικιά μας γραφὴ στὴ τέχνη.
Γιατί πρέπει συνειδητοποιώντας καὶ δουλεύοντας

πάνω στὶς δικές μας ἐμπειρίες-νὰ δόσλεύοντας' πάνω στὶς δικές μᾶς ἐ-
μπειρίες νὰ δοῦμε τί μπορούμε ν' ἀλλάξουμε καὶ τί νὰ ἐπανορθώσουμε
στὴν ἀλλοτριωμένη στὴν ἀλλοτριωμένη καὶ κουτσουρεμένη προσωπικό-
τητά μας.

Γιατί ἡ πάλη ἡ δικιά μας γίνεται μέσα καὶ θὰ γίνεται καὶ μετὰ τὸ
καπιταλισμό. Εἶναι μιὰ πάλη πού διαρκεῖ σ' ὅλες τίς φάσεις τῆς καθημε-
ρινῆς ζωῆς, μιὰ πάλη ἀδιάκοπη καὶ ἀσταμάτητη.

για την καλύτερη εκπλήρωση του ρόλου μας σαν νοικοκυρές, είτε κύρια για να βελτιώσουμε την εξωτερική μας εμφάνιση και να διατηρήσουμε επ' άπειρον την επιδερμίδα των εικοσι χρόνων. Εμείς που ψηφίζουμε τον πιο ωραίο άντρα, χωρίς να ενδιαφερόμαστε ιδιαίτερα για την πολιτική του τοποθέτηση, κρίνοντας έτσι κι εμείς, όπως οι άλλοι κρίνουν εμάς... εμείς που δεν διαθέτουμε "πρακτικό μυαλό", εμείς που δεν ξέρουμε να μιλήσουμε για θέμα τα γενικώτερου ενδιαφέροντος, εμείς, εμείς, εμείς οι γυναίκες.

Εμείς ιδιαίτερα που τελειώσαμε το γυμνάσιο στα πρώτα χρόνια μετά τη μεταπολίτευση του 1974 και που ήδη είμαστε σε κάποια προνομιακή θέση σε σχέση με άλλες ομόφυλές μας-σπουδάζουμε-Κιόλας από τις τελευταίες τάξεις του γυμνασίου αλλά κυρία με την ελπίδα μας στο Πανεπιστήμιο πέσαμε σ' ένα περιβάλλον έντονης πολιτικοποίησης. Μπήκαμε σε άριστες παρατάξεις και οργανώσεις. Προσπαθώντας να εξομοιωθούμε με τους άντρες συμφοιτητές μας και συναγωνιστές μας, απαρνηθήκαμε τελείως όλα εκείνα τα εξωτερικά στοιχεία που μέχρι τότε μας χαρακτήριζαν: "γυναίκες". Οι φοβιστές αντιναταστάθηκαν με το τζήν παντελόνι και το κοτλέ. Οι χρωματιστές μπλουζες καταδιώχτηκαν-πιά φορά γαμε κι εμείς τα μουντά αντρικά χρώματα: γκρι, καφέ, μαύρο, μπλέ και πάλι μπλέ. "Όσο για τα πρόσθετα μπιχλιμπίδια μας, τα δαχτυλίδια μας, τα βραχιόλια, τα σκουλαρίκια, οι βαφές των ματιών μας, όλα αυτά περιφρονήθηκαν και γράφτηκαν στα μαύρα κατάρτια. Φορέσαμε τη στολή (το πένθιμο σύνολο τζήν και τζυ σκουρουντουλόβερ και μοντγκόμερυ, το έσπαγε πότε-πότε ένα πένθιμο κασιόλ, κι αυτό όμως όχι τόσο άθωο, αφού έδειχνε τις πολιτικές μας πεποιθήσεις), ντυθήκαμε πάλι ένα καινούργιο ρόλο για να μπορέσουμε να υπάρξουμε στις καινούργιες συνθήκες. Δεν προσέχαμε πιά τόσο την εξωτερική μας εμφάνιση-τουλάχιστον προσπαθούσαμε να δείχνουμε μανιωδώς αδιάφορες σ' αυτό και ατημέλητες- καθόμασταν στα καφενεύα μαζί με τ' αγόρια, παίζαμε κανένα

κομπολογάνι, ίσως τάβλι. Με το που αρχίζαμε κάποια κουβέντα, νοιώθαμε υποχρεωμένες ν' ανάφουμε και ένα τσίγαιο. Σχολιάζαμε τις άλλες γυναίκες με λόγια αντρικά, τις βλέπαμε με μίσος αντρικά: ήταν οι "γκόμενες", οι άπολίτινες. Πολιτικοποίηση και σεξουαλικότητα έμοιαζαν δύο πράγματα τελείως αντίθετα, κι εμείς διαλέγαμε ανεπιφύλακτα το πρώτο.

Διανύσαμε περίοδο ισότητας, έτσι πιστεύαμε. Προσπαθούσαμε να διαβάσουμε κι εμείς βιβλία πολιτικά, να μάθουμε για τον Μαξισμό να παρακολουθούμε τις εφημερίδες, και ταυτόχρονα παλεύαμε (κάπως πιο καλυμμένα από παλιότερα) για τον σύντροφο που μιλάγε καλύτερα για όλα αυτά, που είχε μια θέση στη κομματική ιεραρχία... αναπαράγοντας έτσι σ' ένα στενότερο κύκλο την επιλογή που κι οι μητέρες μας είχαν κάνει πολλά χρόνια πριν, φάχνο ντας για την κοινωνική τους αποκατάσταση. Όμως νοιώσαμε κάποτε πως ένα κείμενο πολιτικό γρήγορα τό αφήναμε με αδιαφορία, πως τα διεθνή και κοινωνικά γεγονότα δεν μας άγγιζαν και τόσο

πώς βαρεθήκαμε ακόμη και στις διαπροσωπικές μας σχέσεις να μιλάμε μόνο για πολιτική.....πού χρησιμοποιόταν πιά σέ μεγάλο βαθμό σαν ένα μέσο κάλυψης άλλων προβλημάτων, πού έπρεπε να κουβεντιαστούν για να λυθούν, και πού οι σύντροφοί μας απόφευγαν συστηματικά μά τά δουν..... Δηλαδή συνειδητοποιούσαμε τήν ανάγκη για ένα λόγο πιο προσωπικό, πού όμως δέν χώραγε μέσα στις οργανώσεις μας, συνειδητοποιούσαμε τήν ιδιαίτερη καταπίεση σαν γυναίκες, πού όμως δέν αναγνωριζόταν εκεί όπου ή εξέλειψη της αντίθεσης έργασιας-κεφάλαιο και ή επικράτηση του σοσιαλισμού ήταν τό α και τό ω.....

Μέσα από αυτή τή πορεία μαζευτήκαμε τέλος έμεις οι φοιτήτριες, κύρια της Νομικής. Έχοντας ξαναανακαλύψει τίς φούστες, τά σκουλαρίκια, τά ανοιχτά χρώματα, τίς δαντέλλες, κι'ότι άλλο, προσπαθώντας πιά να φορέσουμε χωρίς προκατάληψη ότι θελήσουμε. Προσπαθώντας να μή χρειαζόμαστε τό κάλυμμα ενός άντρικού τρόπου συμπεριφοράς, για να σταθοΰμε..... προσπαθώντας για μιá αυτόνομη ύπαρξή μας, για ένα γερό πάτημα στα πόδια μας... για ένα καθαρό σμό της προσωπικότητάς μας όπως έμεις θέλουμε, κι'όχι όπως οι άλλοι μάς θέλουν.

Ψάχνουμε για τά πρωταρχικά μας έκείνα στοιχεΐα πού συγκαλύφτηκαν στο όνομα της γυναικειάς μας φύσης, και διεκδικούμε ότι μάς στερήθηκε άκριβώς λόγω αυτής μας της φύσης..

Καλούμε τίς συμφοιτήτριες πού βρίσκουν να συμφωνούν μαζί μας ναρθουν κοντά μας.....και τούς συμφοιτητές να αρχίσουν επιτέλους να επανακρίνουν τή στάση τους και "τά προνόμιά τους" -αυτά πού τούς δίνουν τή δύναμη και τή δέσμευσή τους.

" Νόμισα πως εί-
δα δυό ανθρώπους,
αλλά ήταν μόνο έ-
νας άντρας με τή
γυναίκα του "

Ρώσικη παροιμία

" Έχει δυό παιδιά
και μιá κόρη "

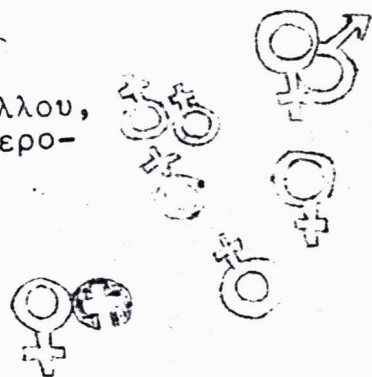
μᾶλλον ελληνικό

σέ βάρος της δεύτερης, διαπερνά κάθετα ολόκληρη τη κοινωνία. Ταυτόχρονα όμως αναγνωρίζουμε τις ιδιαιτερότητες που η γυναίκα καταπίεση εμφανίζεται στους επιμέρους τομείς.

Αυτό που πιστεύουμε δεν είναι βέβαια ότι εμείς οι γυναίκες είμαστε όμοιες, ίδιες με τους άντρες. Δεν παραβλέπουμε τις ανατομικές και λειτουργικές μας διαφορές. Όμως αρνούμαστε να δεχτούμε την διαφορετικότητά μας σαν κατωτερότητα, αρνούμαστε να δεχτούμε σαν αναγκαία απόρροια της φυσικής μας κατασκευής (άδύνατοι μύες, λεπτός σκελετός κ.λ.π.) και των λειτουργιών μας (περίοδος, έγκυμοσύνη, τεκνοποιία) και την κοινωνική κατωτερότητα. Γιατί τό μέ ποίες ιδιότητες εντασσόμαστε στην κοινωνία δεν εξαρτιέται από τα γονίδια, την "φύση" μας, αλλά από τον ρόλο που πρέπει να παίξουμε μέσα σ' αυτήν, ρόλο δευτερεύοντα, κατώτερο από εκείνο του άντρα: Ισχύει μία κοινωνική αξιολόγηση των ιδιομορφιών της φύσης μας κατασκευής. Και πάνω σ' αυτήν ακριβώς την κοινωνική αξιολόγηση δομείται και ολόκληρη η διαφορετική μας ανατροφή, η οποία αρχίζοντας κιόλας από τις πρώτες μέρες της ζωής μας, προσανατολίζεται στην ανάπτυξη ωρισμένων μόνο χαρακτηριστικών, αυτών που θα αποτελέσουν την "γυναίκα φύση". Τα απαλά χρώματα (ρόζ και πάλι ρόζ από τη κόυνια), τα παιχνίδια (όλα όσα ανταποκρίνονται στις "φυσικές μας κλίσεις" σαν μέλλουσες μητέρες και νοικοκυρές), οι νοουθεσίες για τα καθαρά φορεματάκια που πρέπει να διατηρούμε, για τη βοήθεια της μαμάς στις δουλειές, για τό παιχνίδι στο σπίτι, σαν αυτό που μας αρμόζει καλλίτερα, παρά στο δρόμο... ή αντίληψη ότι τό σπίτι είναι ό κατ'έξοχήν χώρος μας, ενώ η έξω κοινωνία με τις αντιθέσεις της, τα προβλήματά της, τη πολυπλοκότητα των δομών της, είναι πεδίο άλλου, του άντρα. Τό μεγάλο βάρος, κιόλας από τα πρώτα μας βήματα, στην εξωτερική μας εμφάνιση, στη καλλιέργεια της πεποίθησης ότι αυτή είναι που μετράει σέ μας τις γυναίκες, περισσότερο απ' ό τι οι πνευματικές μας ικανότητες. Η εκπαίδευση έξ άλλου, τονίζει τό φυλετισμό, συμπληρώνει και σταθεροποιεί τη διαφορετικότητα-κατωτερότητά μας.

Έτσι σιγά-σιγά, μεγαλώνοντας μέσα στο ρόλο που μας έχει υπαγορεύει ή κοινωνία, φτάνουμε νά δικαιώσουμε την αρχική κοινωνική αξιολόγηση. Πιά είμαστε κάπως φτιαγμένες είμαστε "γυναίκες", πιά διαθέτουμε όλα τά "χαρακτηριστικά" του φύλου μας".

Είμαστε εμείς που δεν ενδιαφερόμαστε για τή πολιτική- εμείς που δεν έχουμε ιδέα για τήν οικονομία, τή τεχνολογία, τις φυσικές επιστήμες- εμείς που περνάμε τήν έφηβεία μας όχι προσπαθώντας νά καλλιεργήσουμε τό μυαλό μας, αλλά συζητώντας ώρες ατέλειωτες και για τις έλαχιστότερες κινήσεις της άλλης μπάντας, των αγοριών- εμείς που χρησιμοποιούμε τήν εξωτερική μας εμφάνιση σαν αξία ανταλλακτική- εμείς που ζηλεύουμε ή μία τήν άλλη μέχρι θανάτου- εμείς, που αγωνιζόμαστε για τήν κοινωνική μας δικαίωση, δηλαδή τήν κατάρτηση ενός αρσενικού μέ κάποια προσόντα- εμείς που προσφερόμαστε τά άφελή θύματα της διαφήμισης χιλιάδων ποσϊδόντων είτε

Είμαστε μια ομάδα φοιτητριών που ασχολούμαστε με την ανάλυση της γυναικείας θέσης στην κοινωνία μας, και ειδικότερα στο Πανεπιστήμιο, σκοπεύοντας στην απόδειξη του μύθου της γυναικείας κατωτερότητας, και επομένως στην γυναικεία απελευθέρωση.

Αποτελούμαστε μόνο από γυναίκες: Πιστεύουμε πως έμεις είμαστε που καταπιεζόμαστε και γι' αυτό σε μας πέφτει το βάρος της ανάλυσης όλων των πτυχών της καταπίεσής μας και των προβλημάτων μας.

Αναγνωρίζουμε την ύπαρξη και άλλων καταπιεζόμενων ομάδων μέσα στον καπιταλισμό, καθώς και ότι και οι άντρες προσβάλλονται από τις απαιτήσεις της κοινωνίας, προσπαθώντας και αυτοί να ανταποκριθούν στο δοσμένο τους ρόλο. Επειδή όμως ακριβώς αυτός ο ρόλος είναι προνομιοδύχος και μέσα από αυτόν περνάει η δική μας καταπίεση, πιστεύουμε πως από μόνον τους άντρες δεν πρόκειται να αναιρέσουν την θέση τους αυτή — αν δεν υπάρξει μια δυναμική πίεση από τη μεριά των γυναικών, μια "ένεργητική απαίτηση".

Πως θα φτάσουμε σ' αυτή τη διενδίκηση επίλυσης των προβλημάτων μας, σ' αυτή την απαίτηση.

Πρώτα και κύρια διανύοντας μια πορεία μεταξύ μας συζητήσεων, απαράιτητων για να μπορέσουμε να μιλήσουμε, να εκφράσουμε τις εμπειρίες μας, να διαπιστώσουμε την κοινότητα των εμπειριών μας — κι επομένως να τις βγάλουμε από το στάδιο το προσωπικό και να τις μεταφράσουμε με όρους πολιτικούς και κοινωνικούς. Να ανακαλύψουμε δηλαδή πως "ότι θεωρούσαμε προσωπικό δόλημα είναι μια κοινωνική κατάσταση και γι' αυτό αποτελεί ένα πολιτικό πρόβλημα" (Τζούλιετ Μίτσελ "Η εποχή της γυναίκας" κεφ. "Συνειδησιακή ανάπτυξη").

"Ετσι κερδίζουμε κιόλας πολλά πράγματα: Επερνάμε την απομόνωση μας και την μεταξύ μας ανταγωνιστικότητα, ενωνόμαστε σε κάτι κοινό... Μιλάμε... Η συμμετοχή εδώ των αντρών, δηλαδή αυτών που κατέχουν τον λόγο, μαζί και το γεγονός της μη κοινότητας των εμπειριών (άρα της έλλειψης άμεσης κατανόησης), θα όρουσε ανασταλτικά στη δική μας έκφραση.

Βγάζουμε έτσι σιγά-σιγά από μέσα μας, ανακαλύπτουμε, τις απειρές όψεις της καταπίεσής μας και συνειδητοποιούμε πως αυτή "δεν είναι μια άφηρημένη ήθικη κατάσταση, αλλά μια κοινωνική και ιστορική εμπειρία..." (Σίλα Ρόουμπαθ, "Η συνείδηση της γυναίκας μέσα στον αντρικό κόσμο). Αυτήν ακριβώς την εμπειρία θα προσπαθήσουμε να σκιαγραφήσουμε εδώ με λίγα λόγια, σαν μια πρώτη κοινοποίηση των σκέψεων και των προβληματισμών μας. Απευθυνόμαστε στον φοιτητικό χώρο ακριβώς είμαστε φοιτήτριες. Πιστεύουμε στην κοινότητα των γυναικείων προβλημάτων ανεξάρτητα από τάξεις κοινωνικές, χώρους, ηλικίες, ότι δηλαδή η αντίθεση άντρα-γυναίκα,

σάν τή γκόμενα ή τή γυναίκα τοῦ Τάδε Σύντροφου, κι ἄς δέχομαι νά μέ ντύνετε σάν καί σᾶς-μποτάκια - λέβις καί τζάνκετ (διότι ὁ μπαμπάς Στάλιν ἐκνευρίζεται μέ τίς λουλουδιένιες φούστες, καί τά σκουλαρίκια, κι ἄς ἔγω ἀπαρνηθεῖ τόν ἑαυτό μου, σάν γυναίκα, κι ἄς μ'ἔχετε κάνει νοσοκόμα καί "ὄαση" γιά τήν ξεκούραση τοῦ πολεμιστή-ἀγάπητοῦ σύντροφοι - , κι ἄς ζῶ μονάχα γιά νά καλμάρω τίς κρίσεις σου -ἀγαπημένε σύντροφε-

Τά λέω σιγά, ἀπό μέσα μου σχεδόν, λές καί δέν θέλω νά τ'ακούσουν. Τ'ἀκοῦνε ὅμως. Κι ἂν εἶμαι στήν ΚΝΕ ἢ στό ΠΑΣΟΚ μέ διαγράφουνε "διότι ἐπιμένω ἀλογύστως στόν ἀμερικάνικο τρόπο ζωῆς", ἴσως καί χαφιέ νά μέ πῶνε...

Κι ἂν εἶμαι στούς Ρηγάδες : "γιατί φωνάζεις κοριτσάκι μου, ἐμεῖς σᾶς ἀγαπάμε ὅλες τίς γυναῖκες"

Κι ἂν εἶμαι στήν "ἀκρά" ἀριστερά: " Προσοχή συντρόφισσα, μπορεῖ σ' ὀρισμένα ἀπ' αὐτά νά ἔχεις δίκιο ἀλλά δέν εἶναι παρά δευτερεύουσες ἀντιθέσεις τῆς κυριάρχου ἀντιθέσεως κεφαλαίου-ἐργασίας, ὅπως λένε αἱ Ἀγίαι ἡμῶν Γραφαί. Ὑπέμενε μέ ἐλαφράν τήν καρδίαν τοὺς πόνους σου, ὡ ἀδελφή μας, ἵνα εἰς τόν σοσιαλισμόν ἀνταρτηθῇσαι, ἀμήήήν..."

Κι ἂν εἶμαι ἀναρχικιά, δά μέ~ πῶν Κατίνα, κι αὐτά πού λέω εἶναι ὑστερισμοί, "ἄντρες-γυναῖκες εἴμαστε τό ἴδιο καταπιεσμένοι ἀπό τό Σύστημα. Πρὸς τό παρόν, σκάσε κι ἔλα νά κάνουμε ἔρωτα, ἀγάπη μου, ἂ, καί θυμήσου νά σοῦ πῶ μετά τί σημαίνει σεξουαλική ἐπανάσταση, γιατί νομίζω γυνειά μου ὅτι ὅλα ὅσα λές ἔχουν σάν ὑπόβαθρο τήν σεξουαλική σου μιζέρια... εἶσαι σφιχτή μωρό μου, τό λέει κι ὁ Μπακούνιν...

Τό εἶπα ὅμως καί γώ καί ἔφυγα. Ἐφυγα, γιατί αὐτός ἦταν ὁ μοναδικός τρόπος νά ΜΕΙΝΩ : νά μέινω στό κίνημα ὅχι πιά ἀκαδημαϊκά, ἔξω ἀπό μένα. Γιατί γιά μένα, γιά μᾶς τίς γυναῖκες δέν ἡ ἐπανάσταση δέν μπορεῖ νά εἶναι ἔξω ἀπό τήν προσωπική μας ζωή, γιατί οἱ ἀντιθέσεις τῆς προσωπικῆς μας ζωῆς εἶναι αὐτές πού νά καθορίσουν τήν ἐπιτυχία ἢ τήν ἀτυχία τῆς συνολικῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης.

Γιατί ἂν γιά τοὺς ἀγαπητοὺς σύντροφους, φασιστική εἶναι μόνο ἡ ἀστυνομία, ἡ κυβέρνησις ἢ ἕνα ἀόριστο Σύστημα, ὁ φασισμός γιά μᾶς εἶναι καθημερινός, καί ἡ φυλακή, τό περιθώριο καί ἡ ἐκτετάλλευση, μεγαλύτερη κι ἀπ' τόν τελευταῖο προλετάριο τῆς γῆς.

Σήμερα λοιπόν; βλέπουμε γι' αὐτούς καί γιά χίλιους ἄλλους λόγους τήν ἀνάγκη τοῦ διαχωρισμοῦ μας ἀπό τήν παραδοσιακή (ρεφορμιστική καί ἀκρά) ἀριστερά, καί τήν ἀνάγκη μιᾶς κοινωνικῆς καί πολιτικῆς μας ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ, σάν τόν μόνο τρόποῦπαρξῆς μας σάν κοινωνικά καί πολιτικά ὑπακείμενα.

Χωρίς ἀμφιβολία, αὐτός ὁ διαχωρισμός εἶναι ἕνα μέσον κι ὄχι

Μάθαμε νά ζοῦμε στή σιωπή, τήν ἀνεκτικότητα καί τήν παραίτηση... Πάνω σ' αὐτή τή σιωπή μας καί τήν ἀνεκτικότητά μας ἀντρώθηκε (στήν κυριολεξία) αὐτή ἡ ...ἀντρειωμένη- πάει νά πεῖ ἀνθρωκρατούμενη - καπιταλιστική σατοκοινωνία.
...Νᾶσαι ὑπάκουη καί γλυκειά, νά ζεῖς στήν ἀνασφάλεια καί στή σκιά ἑνός ἄντρα.

...Βαρεθήκαμε τή σιωπή μας, βαρεθήκαμε νά ζοῦμε τήν τρέλλα πού μᾶς ἔχουν καταδικάσει νά ζοῦμε, ἡ κάθε μιά χωριστά, ἡ κάθε μιά κλεισμένη στή φυλακή τοῦ σπιτιοῦ της, τῆς κουζίνας της, τοῦ σπιτιοῦ της, τῆς κουζίνας της, τῆς διαπροσωπικῆς της σχέσης.
Μαθαίνουμε σιγά-σιγά νά μιλάμε... ἡ γλώσσα... μᾶς τήν στέρησαν ἀπό τά σπάργανα, ἀπό τήν κούνια κιόλας: μᾶς τήν ἔκλεψαν καί τήν ἀπαλλοτροίωσαν γιά νά μποροῦν ἔτσι πῶς εὐκόλα νά χτίσουν τήν ἐκμετάλλευσή καί τήν καταπίεσή μας... ἐκμεταλλευμένες, καταπιεσμένες καί μουγγές... Τό τρίπτυχο πού πάνω του θά χτιστοῦν πατρίδα-θρησκεία - οἰκογένεια: τρία καί τρία μᾶς κάνουν ἕξη..,

Εμῆς πάντως εἴμαστε ἀπό τίς πῶς τυχερές. Μπήκαμε καί στό Πανεπιστήμιό. καί γίναμε καί προοδευτικές - ἀριστερές - πολιτικοποιημένες. Πηγαίνουμε καί στίς γενικές συνελεύσεις. Μόνο πού τί περίεργο αὐτοί ἐδῶ θέλουν νά κάνουν τήν ἐπανάσταση στό ὄνομά μας: μιά ἐπανάσταση χωρίς ἐμεῖς νάχουμε βρεῖ καί πάλι τή μιλιὰ μας. Πάλι καί ἐδῶ, ἐγώ κάνω τόν χειρῶνα καί αὐτοί τήν σκεπτόμενη κεφαλή. καί πάλι ἐγώ εἶμαι ὁ πολίτης δεύτερης κατηγορίας, ἡ ὀπισθοφυλακή τοῦ κινήματος. Περιεργή ἰσότητα ἀλήθεια... πάλι καί δῶ, κάποιοι ἄλλοι μιλάνε στή θέση μου, κάποιοι ἄλλοι καθορίζουν, ὁποιοθετοῦν καί δίνουν λύσεις στίς ἀνάγκες μου.

Ἡ πολιτική μου συμμετοχή "διὰ τήν ἀλλαγὴν τήν ριζικὴν τῆς κοινωνίας", εἶναι τό νά χτυπάω μέ τίς ὥρες, κείμενα στή γραφομηχανή πού οἰκαθοδηγητές μου ἔγραψαν, νά φτιάχνω κάμποσες ντουζίνες σάντουιτς γιά τίς γιορτές τοῦ πολιτιστικοῦ συλλόγου, νά κουβαλάω τά πακέττα μέ τίς ἀρίστες ὅταν οἱ σύντροφοι τίς κολλᾶνε.... Δέν εἶναι ἄσχημα, ἔτσι;

Λέω δειλά-δειλά, λές καί θέλω νά τ' ἀκούσω μόνο ἐγώ:
"Δέν ξέρω γιά τίς ἀλλαγές σας καί τοὺς σοσιαλισμοὺς σας, ἀλλά ἐγώ νοιώθω νά πνέγομαι. Προβᾶμαι νά πῶ τή γνώμη μου γιὰτί δέν ξέρω ἀν θά πῶ σωστά τὰ τοῖτάτα ἀπ' ἐξω... κι ἔπειτα εἶναι καί κεῖνα τὰ ἄγρια βλέμματα πού μοῦ ρίχνετε κάθε φορά πού τό τολμᾶω.
τό ξέρω καλά, κάθε φορά πού θά πῶ τή γνώμη μου, κανεὶς δέ θά μέ πάρει στά σοβαρά. πάντοτε μέ προσπερνᾶτε. Κι ἄς πιάστηκα νά σᾶς χτυπάω τά κείμενά σας, κι ἄς σκουπίζω ἐγώ τὰ γραφεῖά σας, κι ἄς ἀδειάζω ἐγώ τὰ τασάκια σας, κι ἄς μέ προσπερνᾶτε κάθε φορά

ὁ σκοπός, ἔνα ἐργαζέτο τακτικῆς καὶ ὄχι στρατηγικῆς...
· "Αν ὁμως τὸν ἀγνοήσουμε, τότε ἡ πολιτικὴ μας αὐτονομία θὰ
μειωθεῖ καὶ ἡ ἰδιαιτερότητά μας σὰν κίνημα θὰ ἐξαφανιστεῖ.

Γιὰ νὰ τελειώνω :

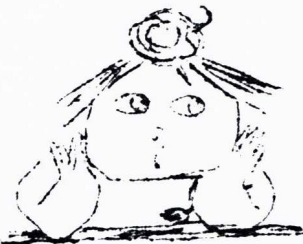
Δέν ξέρω ἂν ὁ φεμινισμός θὰ οἰκοδομήσει τὸ σοσιαλισμό
Εἶμαι σίγουρη ὅτι θὰ χτυπήσει τὸν καπιταλισμό
Γιατὸ ὁ καπιταλισμός εἶναι τὸ κατ'ἐξοχὴν φαλλοκρατικὸ
σύστημα.

Δέν ξέρω τὸ μοντέλλο τοῦ σοσιαλισμοῦ, πάντως δέν μ'ἀρέ
σει ἡ ἐπιστημονικὴ φαντασία.

Ξέρω ὅτι παλεύω γιὰ ν'ἀλλάξει ἡ ζωὴ μου. ἀπὸ ΤΩΡΑ καὶ
ὅλας.

Ξέρω σίγουρα, ὅτι τὸ γυναικετὸ κίνημα δέν μπορεῖ πα-
ρὰ νὰ εἶναι ΑΝΤΙ-ιεραρχικό...

" Ἡ γυναικεῖα ἐκα-
ναστατικὴ συνείδηση βγαίνει
μέσα ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς ξεχασμέ-
νης παιδικῆς μας ἡλικίας. Μονάχα
ἐδῶ γίνεται πραγματικὰ ξεκάθαρος
ὁ βαθμός τῆς ἀποικιοκρατίῃς μας".

(Σύλα Ρόμκοθαμ , " Ἡ συνείδηση τῆς γυναῖκας μέσα στὸν ἀντρικό
κόσμο")